

Kort thematisch ambtsbericht inzake het
ne bis in idem-beginsel, buitenlandse
strafvonnissen en privacywetgeving in
Marokko

Datum Juli 2023

Colofon

Plaats
Opgesteld door

Den Haag
Afdeling Ambtsberichten (AB)

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
1 Ne bis in idem.....	6
1.1 Wet- en regelgeving in Marokko	6
1.2 Toepassing van het ne bis in idem-beginsel in Marokko	6
2 Buitenlandse strafvonnis	7
2.1 Wet- en regelgeving in Marokko	7
2.2 Erkenning van buitenlandse strafvonnis in Marokko	7
3 Privacywetgeving	8
3.1 Wet- en regelgeving in Marokko	8
3.1.1 Marokkaanse grondwet	8
3.1.2 Gegevensbeschermingswet	8
3.1.3 Overige Marokkaanse wetgeving	8
3.2 Verzoek om toegang, correctie en verwijdering	9
3.2.1 Recht op toegang	9
3.2.2 Recht op rectificatie	9
3.2.3 Recht om bezwaar te maken	9
3.3 Gebruik voor andere doeleinden	10
3.4 Verstrekken gegevens aan andere autoriteiten in Marokko.....	10
3.5 Gegevensbeschermingsautoriteit	11
4 Bijlagen	12
4.1 Lijst van gebruikte afkortingen	12
4.2 Rapporten en publicaties	12
4.3 Websites	12
4.4 Marokkaanse wet- en regelgeving.....	13

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de vragen en aandachtspunten in de *Terms of Reference* (ToR) van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De ToR voor dit ambtsbericht is vastgesteld op 11 april 2023. Deze ToR is tezamen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website van de rijksoverheid.

In dit kort thematisch ambtsbericht wordt ingegaan op de toepassing van het ne bis in idem-beginsel in Marokko, de erkenning van buitenlandse strafvonnis door Marokko en privacywetgeving in Marokko, voor zover dit van belang is voor de uitvoeringspraktijk van de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Dit ambtsbericht is deels een actualisering van de informatiebrief van 6 april 2010.¹ Dit ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen. Het is geen beleidsstuk en geeft niet de visie van de regering of het beleid jegens een land of regio weer. Het bevat geen conclusies ten aanzien van het vreemdelingenbeleid.

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van openbare en vertrouwelijke bronnen waarbij gebruik is gemaakt van zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie. Bij de opstelling is onder meer gebruik gemaakt van informatie van relevante overheidsinstanties. De passages in dit ambtsbericht berusten op meerdere bronnen, tenzij anders vermeld of in het geval van algemeen onbetwiste feiten. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

Voor dit ambtsbericht is ook gebruik gemaakt van informatie die onder andere verkregen is via de diplomatieke vertegenwoordiging van Nederland in Marokko en correspondentie met deskundige bronnen. De op deze basis ingewonnen informatie is voornamelijk gebruikt ter ondersteuning van en aanvulling op passages die zijn gebaseerd op openbare informatie. Deze bronnen zijn in het voetnotenapparaat aangemerkt als 'vertrouwelijke bron' en voorzien van een datum.

Hoofdstuk 1 behandelt de toepassing van het ne bis in idem-beginsel in Marokko. Hoofdstuk 2 gaat in op de erkenning van buitenlandse strafvonnis door Marokko. Het kort thematisch ambtsbericht sluit af met een hoofdstuk over privacywetgeving in Marokko.

¹ <https://www.dienstterugkeerenvertrek.nl/documenten/ambtsberichten/2010/05/28/ambtsbericht-marokko-ne-bis-in-idem>

1 Ne bis in idem

Het ne bis in idem-beginsel houdt in dat niemand opnieuw voor dezelfde feiten kan worden vervolgd of gestraft indien tegen deze persoon op rechtmatige wijze een procedure is ingesteld die tot een onherroepelijk vonnis heeft geleid.

1.1 Wet- en regelgeving in Marokko

De wet- en regelgeving in Marokko bevat het ne bis in idem-beginsel. Dit beginsel is neergelegd in sectie 2, boek 7, van het Marokkaanse Wetboek van Strafvordering (Sv). In deze sectie volgt het ne bis in idem-beginsel uit artikel 707 Sv.²

Volgens artikel 707 Sv kan elk delict, dat is beschreven in het Marokkaanse strafrecht en dat is gepleegd buiten het Koninkrijk Marokko, in Marokko tot strafrechtelijke vervolging leiden. Daarbij geldt dat de verdachte alleen kan worden vervolgd en veroordeeld als hij of zij terugkeert naar het Marokkaanse grondgebied. Tevens geldt daarbij dat de verdachte alleen kan worden vervolgd en veroordeeld als niet bewezen is dat hij of zij in het buitenland onherroepelijk is veroordeeld voor dit delict en dat hij of zij in geval van een veroordeling de opgelegde straf heeft uitgezeten of dat deze is verjaard of dat aan hem of haar gratie is verleend. In dit artikel wordt geen onderscheid gemaakt naar de aard van het delict.³

Het ne bis in idem-beginsel geldt ook voor delicten die in Marokko zijn gepleegd.⁴

1.2 Toepassing van het ne bis in idem-beginsel in Marokko

Volgens verschillende bronnen is er geen reden om aan te nemen dat de Marokkaanse autoriteiten het ne bis in idem-beginsel in de praktijk niet respecteren.⁵ Bij de toepassing van het ne bis in idem-beginsel maken de Marokkaanse autoriteiten geen onderscheid naar de aard van het delict. De geraadpleegde bronnen noemden verder geen voorbeelden waar dit uit blijkt.⁶

Volgens een bron maken de Marokkaanse autoriteiten bij de toepassing van het ne bis in idem-beginsel geen onderscheid naar bepaalde onderdanen. Het ne bis in idem-beginsel ligt besloten in het Marokkaanse rechtssysteem. Daarbij wordt volgens deze bron niet gediscrimineerd op grond van ras, huidskleur, geslacht, nationaliteit, taal, geloof, politieke overtuiging of sociale afkomst.⁷

² DIS, *Morocco. Risk of double jeopardy in Morocco. Report based on interviews in Morocco 9 to 18 October 2016*, 21 maart 2017, p. 6 en 11; Vertrouwelijke bron, 29 juli 2022; Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

³ Raad van Europa, *Royaume du Maroc. Législation sur la cybercriminalité. Équivalent national des dispositions de la Convention de Budapest*, mei 2020, p. 26; Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

⁴ DIS, *Morocco. Risk of double jeopardy in Morocco. Report based on interviews in Morocco 9 to 18 October 2016*, 21 maart 2017, p. 8 en 11.

⁵ DIS, *Risk of double jeopardy in Morocco*, 21 maart 2017, p. 6-7; Vertrouwelijke bron, 13 augustus 2021; Vertrouwelijke bron, 14 december 2021; Vertrouwelijke bron, 29 juli 2022; Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

⁶ Vertrouwelijke bron, 29 juli 2022; Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

⁷ Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

2 Buitenlandse straffonnissen

2.1 Wet- en regelgeving in Marokko

De wet- en regelgeving in Marokko bevat de erkenning van buitenlandse straffonnissen. Dit volgt uit het eerdergenoemde artikel 707 Sv. In dit artikel wordt geen onderscheid gemaakt naar de aard van het delict.⁸

2.2 Erkenning van buitenlandse straffonnissen in Marokko

Volgens een bron zijn er geen gevallen bekend waarbij buitenlandse straffonnissen niet zijn erkend door de Marokkaanse autoriteiten.⁹ Volgens dezelfde bron houden de Marokkaanse autoriteiten bij de toepassing van het ne bis in idem-beginsel rekening met straffonnissen die aan Marokkaanse onderdanen in het buitenland zijn uitgesproken en reeds ten uitvoer zijn gelegd.¹⁰

Een rechterlijke beslissing die in het buitenland is gegeven, is niet automatisch van toepassing op Marokkaans grondgebied. Bij het verkrijgen van een onherroepelijk buitenlands straffonnis dat men in Marokko ten uitvoer wil leggen, voert de rechter een exequaturprocedure uit. De voorwaarden waaraan een Marokkaanse rechter in dat geval een buitenlands straffonnis toetst, zijn opgenomen in artikel 430 en artikel 431 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Daaruit volgt dat de rechter de geldigheid van het buitenlandse straffonnis onderzoekt, de bevoegdheid van de buitenlandse rechtbank die de uitspraak heeft gedaan verifieert, controleert of het straffonnis onherroepelijk is en toetst of de inhoud van het buitenlandse straffonnis niet in strijd is met de Marokkaanse openbare orde.¹¹

⁸ Raad van Europa, *Législation sur la cybercriminalité*, mei 2020, p. 26; Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

⁹ Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

¹⁰ Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

¹¹ Jawhari Maha, *L'exécution des jugements étrangers au Maroc*, 27 januari 2021; Benzakour Law Firm, *Dispute resolution/contentious*, <https://www.cbllawfirm.com/dispute/>, geraadpleegd op 27 juli 2023; Mohamed Aghri, *L'exequatur des jugements étrangers en droit Marocain*, 2 augustus 2022, <https://alkanounia.info/?p=12342>, geraadpleegd op 27 juli 2023; Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

3 Privacywetgeving

3.1 Wet- en regelgeving in Marokko

Er is wet- en regelgeving in het kader van privacy en bescherming van persoonsgegevens in Marokko (zie hieronder). Marokko is tevens ondertekenaar van verschillende internationale verdragen die privacy en bescherming van persoonsgegevens waarborgen. Marokko is onder meer partij bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind en het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens.¹²

3.1.1 Marokkaanse grondwet

Het recht op privacy en bescherming van persoonsgegevens is verankerd in de Marokkaanse grondwet. Volgens de grondwet heeft eenieder recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.¹³ Verder staat in de grondwet dat burgers het recht hebben op toegang tot informatie van de overheid. Dit recht op informatie kan alleen door de wet beperkt worden, teneinde alles te beschermen wat raakt aan de verdediging van het land, de binnenlandse- en buitenlandse staatsveiligheid en het privéleven van personen, alsmede om te voorkomen dat de in deze grondwet vastgelegde fundamentele vrijheden en rechten worden aangetast en om de bronnen en de gebieden te beschermen, zoals specifiek bepaald door de wet.¹⁴

3.1.2 Gegevensbeschermingswet

De bescherming van persoonsgegevens is gereguleerd in Wet nummer 09-08. Deze wet ziet toe op de bescherming van natuurlijke personen in verband met het gebruik van hun persoonsgegevens door publieke- en privaatrechtelijke instellingen en organisaties.¹⁵ Decreet nummer 2-09-165 van 21 mei 2009 (25 *jumada I* 1430) heeft betrekking op de toepassing van deze gegevensbeschermingswet.¹⁶

3.1.3 Overige Marokkaanse wetgeving

Er is een aantal andere wetten die het recht op privacy en bescherming van persoonsgegevens raken. Daarbij gaat het onder meer om Wet nummer 31-08. In deze wet zijn de maatregelen vastgelegd waarmee de consument beschermd wordt. Deze wet gaat onder meer in op het recht op informatie en op de verwerking van gegevens van consumenten.¹⁷ Een ander voorbeeld is Wet nummer 53-05. Deze wet heeft betrekking op de digitale uitwisseling van juridische gegevens, met name ten

¹² Het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens staat ook bekend als Conventie 108; IAPP, *Moroccan data protection law: Moving to align with EU data protection?*, 11 september 2018; Raad van Europa, *Welcome to Morocco, 55th state party to convention 108!*, 28 mei 2019.

¹³ Eerste zin van artikel 24 van de Marokkaanse grondwet.

¹⁴ Tweede alinea van artikel 27 van de Marokkaanse grondwet.

¹⁵ Wet nummer 09-08 is geïmplementeerd door middel van het koninklijk besluit (*dahir*) nummer 1-09-15 van 18 februari 2009 (22 *safar* 1430). De Arabischstalige versie van deze wet is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad (*Bulletin officiel*) nummer 5711 van 23 februari 2009 (27 *safar* 1430). De Franstalige versie is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 5714 van 5 maart 2009 (7 *rabii I* 1430), p. 345-356.

¹⁶ Decreet nummer 2-09-165. De Franstalige versie van dit decreet is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 5744 van 18 juni 2009 (24 *jumada II* 1430), p. 1006-1010.

¹⁷ In het Frans: *Loi édictant des mesures de protection du consommateur*. Wet nummer 31-08 is geïmplementeerd door middel van het decreet nummer 1-11-03 van 18 februari 2011 (14 *rabii I* 1432). De Arabischstalige versie van deze wet is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 5930 van 31 maart 2011 (26 *rabii II* 1432). De Franstalige versie is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 5932 van 7 april 2011 (3 *jumada I* 1432), p. 348-371.

aanzien van versleuteling en de digitale handtekening.¹⁸ Weer een ander voorbeeld is Wet nummer 24-96. Deze wet heeft betrekking op post en telecommunicatie.¹⁹

3.2 Verzoek om toegang, correctie en verwijdering

Een verzoek van de betrokkene om toegang, correctie en verwijdering van de aan de Marokkaanse autoriteiten doorgegeven gegevens is geborgd in Wet nummer 09-08. In deze wet zijn de rechten opgenomen van degene van wie persoonsgegevens worden verzameld, waaronder het recht om geïnformeerd te worden. Het is voor degene van wie de persoonsgegevens worden verzameld mogelijk om de rechten inzake toegang, correctie en verwijdering uit te oefenen.²⁰

3.2.1 *Recht op toegang*

Volgens Wet nummer 09-08 heeft iedereen het recht om toegang te krijgen tot de verwerkte gegevens en de kenmerken daarvan, zoals de herkomst en de personen of instanties naar wie de gegevens zijn gestuurd. De verwerkingsverantwoordelijke kan aan de Nationale Commissie voor de Bescherming van Persoonsgegevens (*Commission nationale de contrôle de la protection des données à caractère personnel*, CNDP) vragen om uitstel van de termijn waarin wettige verzoeken tot toegang moeten worden beantwoord. Tevens kan de verwerkingsverantwoordelijke verzoeken die kennelijk onredelijk zijn weigeren, omdat deze te vaak of te veel worden ingediend. In dat geval dient de verwerkingsverantwoordelijke zijn of haar weigering wel met bewijs te staven.²¹

3.2.2 *Recht op rectificatie*

Volgens Wet nummer 09-08 heeft iedereen het recht om de persoonsgegevens bij te werken of te rectificeren, te verwijderen of af te schermen indien ze onvolledig, onjuist of ongeldig zijn. De verwerkingsverantwoordelijke dient de gevraagde aanpassingen kosteloos binnen tien volle dagen te (laten) uitvoeren door zijn of haar diensten en door derden aan wie hij of zij de desbetreffende gegevens heeft verstrekt. Als de verwerkingsverantwoordelijke dat weigert of niet reageert, kan de betrokkene zich richten tot de CNDP die vervolgens een onderzoek instelt.²²

3.2.3 *Recht om bezwaar te maken*

Volgens Wet nummer 09-08 heeft iedereen het recht om te allen tijde kosteloos en op legitieme gronden bezwaar te maken tegen de verwerking van zijn of haar persoonsgegevens. Dit recht kan echter niet worden uitgeoefend wanneer de gegevensverwerking geschiedt op grond van een wettelijke verplichting of waarvoor dit recht uitdrukkelijk is uitgesloten in een wetsbepaling waarbij de verwerking wordt toegestaan.²³

¹⁸ In het Frans: *Loi relative à l'échange électronique de données juridiques*. Wet nummer 53-05 is geïmplementeerd door middel van het decreet nummer 1-07-129 van 30 november 2007 (19 *kaada* 1428). De Franstalige versie van de wet is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 5584 van 6 december 2007 (25 *kaada* 1428), p. 1357-1363.

¹⁹ In het Frans: *Loi relative à la poste et aux télécommunications*. Wet nummer 24-96 is geïmplementeerd door middel van het decreet nummer 1-97-162 van 7 augustus 1997 (2 *rabii II* 1418). De Franstalige versie van de wet is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 4518 van 18 september 1997 (15 *jumada I* 1418), p. 866-882.

²⁰ Artikel 7 en 8 van Wet nummer 09-08; Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

²¹ Artikel 7 van Wet nummer 09-08; CNDP, *Vos droits en matière de protection des données à caractère personnel – Exercer son droit d'accès*, <https://www.cndp.ma/fr/droits/vos-droits-en-matiere-de-protection-des-donnees-a-caractere-personnel.html>, geraadpleegd op 27 juli 2023.

²² Artikel 8 van Wet nummer 09-08; CNDP, *Vos droits en matière de protection des données à caractère personnel – Son droit de rectification*; Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

²³ Artikel 9 van Wet nummer 09-08; CNDP, *Vos droits en matière de protection des données à caractère personnel – Ainsi que son droit d'opposition*.

Volgens een bron is een beroep op de CNDP de geschikteste manier voor Marokkaanse onderdanen om hun rechten te doen gelden tegenover derden, in het bijzonder tegenover de autoriteiten.²⁴

3.3 Gebruik voor andere doeleinden

Uit de gegevensbeschermingswet volgt dat de verzamelde persoonlijke gegevens niet verder mogen worden verwerkt op een manier die niet rijmt met waarvoor deze verzameld werden.²⁵

Volgens een bron kunnen de Marokkaanse autoriteiten niet op voorhand de door de DT&V verstrekte strafrechtelijke gegevens met als doel 'realiseren van uitzetting' ook voor andere doeleinden gebruiken. Er is met betrekking tot het gebruik van deze gegevens nooit een klacht ingediend bij de CNDP of een onderzoeksrapport gepubliceerd door de CNDP. De mogelijkheid bestaat dat deze gegevens kunnen worden gebruikt voor andere doeleinden door andere overheidsdiensten, bijvoorbeeld om veiligheidsredenen.²⁶ Wet nummer 09-08 is niet van toepassing wanneer het gaat om de verwerking van persoonsgegevens in het belang van de verdediging van het land en de binnen- of buitenlandse staatsveiligheid, of om de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van het voorkomen of bestrijden van misdrijven, of om persoonsgegevens die zijn verkregen krachtens een specifiek wetsartikel.²⁷

Volgens een bron zijn het aanleggen, bijhouden en verwerken van centrale bestanden van personen die worden verdacht van illegale activiteiten of het plegen van strafrechtelijke of bestuursrechtelijke overtredingen en misdrijven, alsmede van besluiten aangaande sancties, preventieve maatregelen, boetes en bijkomende straffen, uitsluitend voorbehouden aan overheidsdiensten met een uitdrukkelijke bevoegdheid op grond van wettelijk bepaalde procedures inzake de organisatie en het beheer van gegevens, met inachtneming van de reglementen van de CNPD, zulks na raadpleging van deze commissie.²⁸

3.4 Verstrekken gegevens aan andere autoriteiten in Marokko

Uit de gegevensbeschermingswet volgt dat persoonlijke gegevens niet aan derden mogen worden verstrekt zonder dat vooraf toestemming is verleend. Daar zijn echter uitzonderingen op, bijvoorbeeld als het verstrekken in het publieke belang is of als geoordeeld wordt dat de nationale veiligheid in het geding is.²⁹

Volgens een bron valt in de praktijk niet uit te sluiten dat de Marokkaanse migratieautoriteiten, die vallen onder het Marokkaanse ministerie van Binnenlandse Zaken, waar bijvoorbeeld ook meerdere Marokkaanse veiligheidsdiensten onder

²⁴ Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

²⁵ Artikel 3 van Wet nummer 09-08.

²⁶ Vertrouwelijke bron, 6 juni 2023.

²⁷ Artikel 2, lid 4, van Wet nummer 09-08; Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

²⁸ Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

²⁹ Artikel 44 van Wet nummer 09-08; Vertrouwelijke bron, 29 juli 2022.

vallen, binnen wettelijke kaders gegevens uitwisselen met andere overheidsdiensten.³⁰

3.5 Gegevensbeschermingsautoriteit

De CNDP is dé gegevensbeschermingsautoriteit in Marokko. Op grond van de wet is dit een onafhankelijk agentschap.³¹ De werkwijze van de CNDP is nader uitgewerkt in de reglementen van de CNDP.³² De CNDP rapporteert aan de minister-president. De leden van de CNPD worden door de koning benoemd voor een termijn van vijf jaar. Deze termijn kan eenmalig met vijf jaar worden verlengd.³³ De leden van de CNDP moeten personen zijn die bekendstaan om hun onpartijdigheid, om hun morele onkreukbaarheid en om hun competentie op het gebied van juridische vraagstukken en automatisering.³⁴

De CNDP toetst of landelijke instellingen de wet- en regelgeving in het kader van privacy en bescherming van persoonsgegevens in de praktijk respecteren.³⁵ Eind december 2022 meldde de CNDP dat zij een mogelijk datalek bij het ministerie van Hoger Onderwijs, Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie ging onderzoeken.³⁶

De CNDP heeft de bevoegdheid om toezicht te houden en te controleren of de verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt in overeenstemming met de bepalingen van Wet nummer 09-08. Daartoe hebben haar medewerkers rechtstreeks toegang tot alle onderdelen die betrokken zijn bij de verwerkingsprocessen, zoals de data, de apparatuur, de gebouwen en de informatiedragers. Dergelijke controles kunnen aanleiding geven tot sancties zoals het opleggen van geldboetes, inbeslagnames of sluitingen van vestigingen door de CNDP.³⁷

Een van de andere taken van de CNDP is om het publiek via een nationaal register te informeren over de meldingen die zijn gedaan bij de CNDP. Begin 2023 lanceerde de CNDP dit openbare register op haar website.³⁸

³⁰ Vertrouwelijke bron, 29 juli 2022.

³¹ Hoofdstuk IV van Wet nummer 09-08 (artikel 27 t/m 42); Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

³² De reglementen van de CNDP zijn bij besluit van de minister-president nummer 3-33-11 van 28 maart 2011 (23 *rabii II* 1432) goedgekeurd. De Franstalige versie van deze reglementen is gepubliceerd in het Marokkaanse staatsblad nummer 5932 van 7 april 2011 (3 *joumada I* 1432), p. 392-400.

³³ Artikel 32 van Wet nummer 09-08.

³⁴ CNDP, *Commission Nationale*, <https://www.cndp.ma/fr/cndp/qui-sommes-nous/commission.html>, geraadpleegd op 27 juli 2023.

³⁵ Vertrouwelijke bron, 8 april 2023.

³⁶ Maroc diplomatique, *Potentielles fuites de données à caractère personnel au niveau de la plateforme "tawjih.ma": La CNDP prendra les dispositions qui s'imposent*, 24 december 2022; Le Desk, *Leak de données de 5000 bacheliers: la CNDP pointe la défaillance de Tawjih.ma*, 26 december 2022.

³⁷ CNDP, *Communiqué: Infraction à la loi 09-08 suite à absence de notification à la CNDP*, 9 januari 2023; Le360, *Données personnelles: que risque TLS contact après son audition par la CNDP?*, 11 januari 2023; Médias24, *Données personnelles: voici vos obligations et voici les sanctions en cas de violation de la loi*, 1 juli 2023; CNDP, *Missions – Contrôle et investigation*, <https://www.cndp.ma/fr/cndp/missions.html>, geraadpleegd op 27 juli 2023; CNDP, *Liste des infractions à la loi n°09-08 et des sanctions prévues*, <https://www.cndp.ma/images/lois/CNDP-DEC-%20Liste%20des%20infractions%20%C3%A0%20la%20loi%20n%C2%B009-08%20et%20des%20sanctions%20pr%C3%A9vues.pdf>, geraadpleegd op 27 juli 2023.

³⁸ CNDP, *Communiqué publication du registre national de la protection des données à caractère personnel (RN-PDP)*, 11 januari 2023; IAPP, *Morocco's CNDP opens national data protection register*, 13 januari 2023; CNDP, *Le registre national de la protection des données à caractère personnel*, <https://rn-pdp.cndp.ma/fr/list/1.html>, geraadpleegd op 27 juli 2023.

4 Bijlagen

4.1 Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Afdeling Ambtsberichten
CNDP	Nationale Commissie voor de Bescherming van Persoonsgegevens
DT&V	Dienst Terugkeer en Vertrek
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Sv	Wetboek van Strafvordering
ToR	Terms of Reference
WvS	Wetboek van Strafrecht

4.2 Rapporten en publicaties

Danish Immigration Service (DIS)

- *Morocco. Risk of double jeopardy in Morocco. Report based on interviews in Morocco 9 to 18 October 2016*, 21 maart 2017.

Raad van Europa

- *Welcome to Morocco, 55th state party to convention 108!*, 28 mei 2019.
- *Royaume du Maroc. Législation sur la cybercriminalité. Équivalent national des dispositions de la Convention de Budapest*, mei 2020.

4.3 Websites

- Alkanounia.info, www.alkanounia.info
- Benzakour Law Firm, www.cbllawfirm.com
- International Association of Privacy Professionals (IAPP), www.iapp.org
- Jawhari Maha, www.avocat-jawhari.com
- Landelijke commissie voor toezicht op de bescherming van persoonsgegevens (CNDP), www.cndp.ma
- Le Desk, www.ledesk.ma
- Le360, www.fr.le360.ma
- Maroc diplomatique, www.maroc-diplomatique.net
- Médias24, www.medias24.com

4.4 Marokkaanse wet- en regelgeving

- Decreet nummer 2-09-165 van 21 mei 2009. De Franstalige versie is beschikbaar via <https://www.cndp.ma/images/lois/Decret-2-09-165-Fr.pdf>
- Grondwet van Marokko. De Franstalige versie is beschikbaar via https://www.cndp.ma/images/lois/constitution_2011_Fr.pdf en <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/311565>. De Arabischstalige versie is beschikbaar via <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/311586>. Een Engelse vertaling is beschikbaar via https://www.constituteproject.org/constitution/Morocco_2011.pdf
- Reglementen van de CNDP. De Franstalige versie is beschikbaar via <https://www.cndp.ma/images/lois/Reglement-Interieur-CNDP-Fr.pdf>
- Wet nummer 09-08. De Franstalige versie is beschikbaar via https://www.dgssi.gov.ma/sites/default/files/attached_files/loi_09-08protection_donnees_personnelles.pdf.
- Wet nummer 24-96. De Franstalige versie is beschikbaar via https://www.anrt.ma/sites/default/files/documentation/loi_24-96_vc-fr_0.pdf?csrt=6486157060283881762
- Wet nummer 31-08. De Franstalige versie is beschikbaar via https://www.cndp.ma/images/lois/Loi_31-08_Protection-du-Consommateur_Fr.pdf. De Arabischstalige versie is beschikbaar via <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/567084>
- Wet nummer 53-05. De Franstalige versie is beschikbaar via <https://www.cndp.ma/images/lois/loi-53-05-echange-electronique-donnees-juridiques-fr.pdf>
- Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). De Arabischstalige versie is beschikbaar via <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/567559>
- Wetboek van Strafrecht (WvS). De Arabischstalige versie is beschikbaar via <https://www.wipo.int/wipolex/fr/text/568119>
- Wetboek van Strafvordering (Sv). De Franstalige versie is beschikbaar via <https://www.refworld.org/docid/3ae6b5104.html>. De Arabischstalige versie is beschikbaar via <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=542933f64>